

**ІННОВАЦІЙНІ ПЛАТФОРМИ УПРАВЛІННЯ
ЕКОНОМІЧНИМИ ПРОЦЕСАМИ В УМОВАХ
ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ**

Колективна монографія

*За редакцією
доктора економічних наук,
професора В. В. Прохорової*

*Рекомендоване до видання рішенням вченої ради
Української інженерно-педагогічної академії
(Протокол № 8 від 26.12.2019)*

Рецензенти:

Дикань В. Л. - д.е.н., професор, завідувач кафедри економіки та управління виробничим і комерційним бізнесом, Український державний університет залізничного транспорту, м. Харків;

Кузьмін О. Є. – д.е.н., професор, директор Навчально-наукового інституту економіки і менеджменту, Національний університет «Львівська політехніка», м. Львів;

Хаустова В. Є. – д.е.н., професор, завідувач сектору промислової політики та інноваційного розвитку, Науково-дослідний центр індустріальних проблем розвитку Національної академії наук України, м. Харків.

I-66 **Інноваційні платформи управління економічними процесами в умовах цифровізації економіки** : колективна монографія / За ред. д.е.н., проф. В. В. Прохорової– Х.: Видавництво Іванченка І. С., 2020. - 293 с.

ISBN 978-617-7879-12-0.

В колективній монографії розглядаються сучасні теоретичні та практичні аспекти формування інноваційних платформ управління економічними процесами в умовах цифровізації економіки, проблеми управління розвитком суб'єктів господарювання в турбулентних умовах, моделі та методи інноваційного управління економікою, питання адаптації суб'єктів господарювання до інтеграційних змін.

Колективна монографія розрахована на фахівців, науковців, викладачів, аспірантів та студентів економічних спеціальностей.

Опубліковані матеріали відображають власну думку авторів, яка може не збігатися з позицією редакції та носити дискусійний характер. За зміст матеріалів відповідальність несуть автори.

УДК 330

© Прохорова В. В., 2020.

© Українська інженерно-педагогічна академія, 2020.

© Видавець Іванченко І. С., 2020.

ISBN 978-617-7879-12-0

ПЕРЕДМОВА	5
РОЗДІЛ 1 ІННОВАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ СУЧАСНОЇ ЕКОНОМІКИ	7
1.1. Економічне управління фінансовою стійкістю підприємств при зміні організаційної поведінки <i>Ареф'єва О.В., Ареф'єв В.О., Зиз Д.Д.</i> ...	7
1.2. Аналіз концептуальних напрямків активізації інноваційної діяльності вітчизняних підприємств <i>Гончаренко І.М.</i>	18
1.3. Сучасні чинники впливу на трудовий потенціал підприємств залізничного транспорту <i>Засць Г.П.</i>	28
1.4. Управління інноваційним розвитком регіонального ринку житлової нерухомості <i>Карлова О.А.</i>	41
1.5. Забезпечення суб'єкта господарювання інноваційним кадровим потенціалом <i>Кір'ян О.І.</i>	52
1.6. Вплив науково - технічного прогресу на ефективність розвитку інноваційного потенціалу промислових енергетичних підприємств <i>Проценко А.В.</i>	61
1.7. Інноваційний розвиток машинобудівних підприємств: формування безпечних умов управління <i>Штангрет А.М., Шляхетко В.В.</i>	69
РОЗДІЛ 2 ІННОВАЦІЙНИЙ УПРАВЛІНСЬКИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ В УМОВАХ ПОСТІНДУСТРІАЛЬНОЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ	77
2.1. Економічні передумови розвитку підприємств на засадах циклової економіки <i>Ареф'єва О.В., Титикало В. С. Ізуменцев О.В.</i>	77
2.2. Формування управлінсько-поведінкових рішень на основі моделі оцінювання економічної поведінки підприємства <i>Гавкалова Н.Л., Аведян Л.Й., Матвєєв П.М.</i>	85
2.3. Кластеризація підприємств готельно-ресторанної та туристичної індустрії як основа формування інноваційних управлінських рішень <i>Давидова О.Ю.</i>	91
2.4. Особливості формування інтегрованих систем комплексного оцінювання інноваційної діяльності підприємства <i>Залуцька Х.Я.</i>	100
2.5. Інноваційне управління ланцюгами поставок: теоретико-методичні та прикладні аспекти <i>Колодізєва Т.О.</i>	107
2.6. Рівень конкурентоспроможності суб'єктів підприємництва як рамкова умова розвитку інноваційних кластерів <i>Прохорова В.В.</i>	116
2.7. Холістичний підхід в управлінні підприємством: безпекові аспекти <i>Штангрет А.М.</i>	122
РОЗДІЛ 3 ІНТЕЛЕКТУАЛІЗАЦІЯ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ В УМОВАХ ІННОВАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ	130
3.1. Науково - методичні засади формування збалансованої стратегії інноваційного розвитку підприємства <i>Ареф'єв С.О., Забайшта Є.Ю.</i>	130

3.2. Інтелектуалізація управління процесом інвестиційної привабливості підприємства як домінантний напрям інноваційного розвитку <i>Безугла Ю.Е., Слатьяникова К.І.</i>	141
3.3. Безпека розвитку підприємства: управлінський аспект <i>Гораль Л.Т.</i>	148
3.4. Комерціалізація інтелектуальної власності у закладах вищої освіти: виклики сучасності <i>Лунячек В.Е., Тиманюк В.Н.</i>	154
3.5. Вплив інтелектуальної власності на конкурентоспроможність підприємств <i>Кононенко Я.В.</i>	164
3.6. Теоретичні і прикладні засади трансферу технологій з університетів до бізнес-структур <i>Мрихіна О.Б., Козик В.В., Колещук О.Я.</i>	173
РОЗДІЛ 4 СТРАТЕГІЧНІ ОРІЄНТИРИ ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПЛАТФОРМ РОЗВИТКУ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ	183
4.1. Стратегічне управління потенціалом інноваційного підприємства <i>Ареф'єва О.В. Пілецька С.Т. Резніченко Д.С.</i>	183
4.2. Принципи формування стратегії іноваційно-орієнтованого розвитку промислового підприємства <i>Божанова О.В., Грицина О.В.</i> ...	194
4.3. Стратегічні орієнтири регулювання діяльності природних монополій в умовах цифровізації <i>Гавриленко М.М., Гораль Л.Т., Шийко В.І., Шкварилюк М. В.</i>	201
4.4. Управління розвитком державно-приватного партнерства щодо забезпечення інвайронментальної безпеки в умовах інноваційної економіки <i>Мащенко М.А.</i>	210
4.5. Іноваційні стратегії в системі підвищення конкурентоспроможності підприємства <i>Мягих І.М.</i>	219
4.6. Формування механізму проведення організаційних змін на сучасних підприємствах <i>Обидєннова Т.С., Дуднєва Ю.Е.</i>	227
4.7. Потенціал як стратегічний ресурс забезпечення економічної безпеки підприємств <i>Прохорова В.В., Чобиток В.І.</i>	237
РОЗДІЛ 5 ТЕХНОЛОГІЇ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ В КОНКУРЕНТНОМУ БІЗНЕС СЕРЕДОВИЩІ: ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ	244
5.1. Перспективі впровадження інноваційних банківських продуктів <i>Азізова К.М., Ус Ю.В.</i>	244
5.2. Роль цифрової економіки в розвитку вітчизняних підприємств <i>Дем'яненко Т.І.</i>	257
5.3. Сучасний стан та перспективи готовності країн світу до цифрових трансформацій <i>Курочкіна І.Г.</i>	262
5.4. Актуальні проблеми і підходи щодо формування стратегії розвитку підприємств залізничного транспорту на етапі цифровізації економіки <i>Мних О.Б., Брицький Р.Р.</i>	270
5.5. Модель енергоефективного підприємства АПК з виробництва біопалив <i>Резнік Н.П., Гаврилюк Ю.Г.</i>	280

РОЗДІЛ 5 ТЕХНОЛОГІЇ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ В КОНКУРЕНТНОМУ БІЗНЕС СЕРЕДОВИЩІ: ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ

5.1. ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ БАНКІВСЬКИХ ПРОДУКТІВ

Азізова К.М.

кандидат економічних наук, доцент, м. Харків

Ус.Ю.В.

кандидат економічних наук, доцент, м. Харків

Сьогодні в сучасних умовах розвитку економіки як в Україні, так і в цілому світі, важливе місце займають інновації. Саме вони сформуvalи технологію комунікацій та обчислень для забезпечення миттєвого підключення та доступних інформаційних мереж для всіх своїх користувачів. Цей інструмент зробив значний вплив у світі бізнесу з такими додатками, як електронне банківське обслуговування, електронна комерція, електронні платежі, електронне навчання, які швидко розвиваються з кожним днем. Банківська система є однією з важливих та невід'ємних складових сучасної економіки, яка забезпечує розвиток і функціонування усіх галузей господарської системи України, регулює потоки грошових коштів, створює передумови для розширення економіки. Саме тому, зростає інтерес щодо діяльності банків та методів підвищення їх інноваційного потенціалу [10, 12, 13, 14, 15].

Сучасний етап розвитку банківського бізнесу знаходиться в умовах зростаючої конкуренції та комерціалізації діяльності, що зобов'язує банків розробляти гнучкі ринкові стратегії, проводити сегментацію ринку банківських послуг та зрештою впроваджувати нові продукти та послуги. При таких умовах, функціонування інновацій для вітчизняних банків є не тільки критерієм оцінки конкурентоспроможності, а й умовою виживання на ринку. З огляду на вище сказане, дослідження перспективних напрямків розвитку сучасних інноваційних банківських продуктів в Україні набуває все більшої актуальності.

Необхідно відзначити, що питаннями впровадження та розвитку інноваційних банківських продуктів та послуг присвячені наукові праці як провідних вітчизняних, так і закордонних вчених, зокрема: В. А. Безделев, С. Б. Єгоричева, С. М. Козьменко, А. А. Тимченко, Я. І. Чайковський, З. К. Шмігельська, С. Н. Яковенко, Е. А. Уткін, А. І. Поліщук та

Т. Б. Рубінштейн, а також М. Мілер, У. С. Фрейм і Л. Дж. Уайт, П. Туфано. На даний час розширення та розвиток інновацій є одним з найважливіших системних факторів підвищення конкурентоспроможності вітчизняних банків у кризових явищах, що спостерігаються в національній банківській системі. Успішна діяльність в середовищі конкуренції, комерції та глобалізації обумовлюється створенням підрозділів, які спеціалізуються в розробці та впровадженні банківських інноваційних продуктів та послуг.

Фундатор інноваційної теорії Й. Шумпетер трактував термін «інновація», як нову комбінацію ресурсів, мотивовану підприємницьким духом і розглядав інновацію в динаміці, тобто як інноваційний процес, а саме: «виготовлення нового продукту, а не «новий» продукт; упровадження нового методу, а не «новий метод»; освоєння нового ринку...; отримання нового джерела сировини...; проведення реалізації...» [21, с. 169]. Саме він вперше змалював інноваційний процес, дав визначення інноваціям та виокремив п'ять чинників інноваційного розвитку (рис.5.1).

Рис. 5.1 Чинники інноваційного розвитку [4, 6, 7, 11, 21]

Сутність банківської інновації можна трактувати як результат розробки та реалізації нових ідей, досвіду, знань з метою отримання додаткових доходів та конкурентних переваг. В широкому розумінні, банківські інновації характеризуються як процес створення додаткової цінності для клієнтів, працівників та власників банку шляхом внесення якісних змін в усі сфери його діяльності – продукти, послуги, процеси, бізнес-моделі та стратегії, що стали результатом практичної реалізації нових ідей, знань та стороннього досвіду [4, 5, 7, 14, 15, 19, 20]. Суть банківських інновацій доцільно розглядати через їх функції, які відображають призначення таких нововведень у банківській діяльності [2, 5, 6, 7, 14, 15]:

відтворювальна. Суть цієї функції полягає в тому, отриманні банком прибутки від впровадженої інновації використовуються в якості джерела фінансових ресурсів;

інвестиційна. Основною особливістю такої функції є те, що прибуток, одержаний від реалізації інновації, може спрямуватися у різні напрями діяльності банку, зокрема, як капітал, що слугуватиме в майбутньому джерелом фінансування інноваційної діяльності;

стимулююча. Прибутковість інноваційної діяльності спонукає постійно вивчати попит, удосконалювати менеджмент та маркетингову діяльність та стимулює впровадженню нових інновацій.

В Україні останні кілька років дуже істотно виріс інтерес до інновацій. Щодо інноваційної активності банківських установ України останніх років, то все більше банків переймають тенденцію інноваційного розвитку власної діяльності, проте найактивнішими є: ПАТ «ПриватБанк», ПАТ «Райффайзен Банк Аваль», ПАТ «Ощадбанк», ПАТ «Укресімбанк», ПАТ «Укрсоцбанк», ПАТ «Альфа-Банк», ПАТ «ОТП Банк». Проте безперечним лідером у втіленні інновацій на всіх рівнях власної діяльності є ПАТ «ПриватБанк», про що свідчить унікальність продуктового ряду, багатофункціональність дистанційного обслуговування та застосування інноваційних технологій [9, 10]. Інноваційна діяльність в країні поки ще не отримала того теоретичного і практичного рівня, який сприяв би технологічному розвитку, зміни характеру і обсягів виробництва у всіх сферах діяльності. Таким чином, закладені теоретичні та методологічні основи інноваційної діяльності потребують подальшого розвитку та узагальнення. Добре організована інноваційна діяльність завжди має характер наукового пошуку, прогностичне спрямування. Інноваційна діяльність організації передбачає застосування інновацій (зміни всередині системи), експериментальну перевірку результативності і можливості використання інновацій в різних підрозділах. Успішне здійснення інноваційної діяльності обумовлено наявністю інноваційного потенціалу (рис. 5.2). Практика показує, що інноваційна діяльність завжди пов'язана з ризиком, бо інноваційна діяльність – це діяльність зі заздалегідь невідомим результатом.

Проаналізуємо кожний з чинників детальніше на прикладі АТ «ОТП Банк» [9, 10]:

матеріальна база. Важливим показником фінансового стану банку є розмір його власного капіталу, який забезпечує його економічну самостійність і фінансову стабільність, а також використовується для здійснення банківських операцій та надання послуг з метою одержання прибутку. Отже, визначимо загальний обсяг власного капіталу банку і його частки в пасиві балансу банку (табл. 5.1).

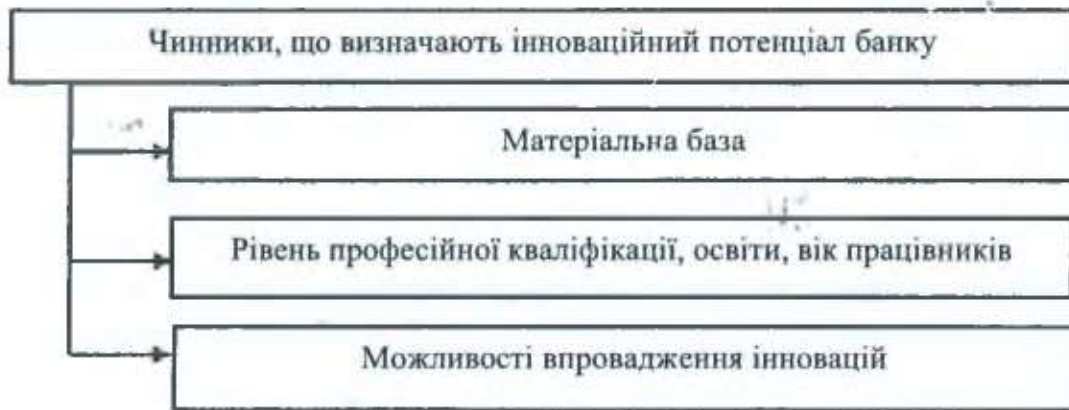

Рис. 5.2 Чинники, що визначають інноваційний потенціал банку [4, 6, 7]

Отже, величина власного капіталу банку у 2018 р. порівняно з 2016 р. збільшилася на 2517837 тис. грн., що у відсотковому відношенні до всього капіталу становить 3,40%. Залучені кошти у 2018 р. порівняно з 2016 р. збільшилися на 7347980 тис. грн., запозичені кошти у 2018 р. значно зменшилися і становлять 4657800 тис. грн., порівняно з 2016 р., у якому становили 8383173 тис. грн.

Таблиця 5.1

Загальний обсяг пасивів АТ «ОТП Банк» за 2016-2018 рр.

№	Показники	2016 р.		2017 р.		2018 р.		Зміни за період	
		тис. грн.	у % до усього капіталу	тис. грн.	у % до усього капіталу	тис. грн.	у % до усього капіталу	тис. грн.	%
1	Власний капітал банку	3668186	17,34	6186023	24,91	6186023	20,74	2517837	3,40
2	Зобов'язання банку:								
3	залучені	18324933	86,62	21802425	87,80	25672913	86,06	7347980	-0,57
4	запозичені	8383173	39,63	3725373	15,00	3725373	12,49	-4657800	-27,14
6	Емісійний дохід	405075	1,91	405075	1,63	405075	1,35	0	-0,55
7	Інший додатковий капітал	1236294	5,84	1236294	4,98	1236294	4,14	0	-1,7
8	Накопичений дефіцит	-6175125	-29,19	-5221001	-21,02	-4199636	-14,08	1975489	15,11

9	Резерв переоцінки інвестицій, наявних для прод.	-6027	-0,03	-45483	-0,18	2219	0,01	8246	0,04
10	Всього капіталу	1646240	7,78	2560908	10,31	3629975	12,17	1983735	4,39
11	Всього пасивів	21154465	100,00	24832378	100,00	29832398	100,00	8677933	0

Загальні пасиви банку у 2018 р. збільшилася на 8677933 тис. грн. Збільшення частки власного капіталу банку в пасиві балансу банку, при цьому частка капіталу не занадто велика позитивно характеризує фінансову стійкість і надійність банку та свідчить про те, що банк в повній мірі використовує можливості щодо залучення і запозичення коштів. Зростання власного капіталу банку є позитивною тенденцією, так як свідчить про розширення джерел для проведення активних операцій та про підвищення рівня капіталізації банківської установи. Основними фінансовими коефіцієнтами для аналізу власного капіталу, активності банку щодо залучення коштів та ефективності використання зобов'язань є наступні (табл.5.2).

Таблиця 5.2

Основні фінансові коефіцієнти АТ «ОТП Банк» у 2016-2018 рр.

Коефіцієнт	Формула	Роки		
		2016	2017	2018
Коефіцієнт співвідношення власного капіталу й пасивів	Власний капітал / Сукупні пасиви	0,08	0,1	0,12
Коефіцієнт співвідношення капіталу й зобов'язань	Власний капітал / Зобов'язання	0,08	0,19	0,22
Коефіцієнт ефективності використання власних коштів	Власний капітал / Сума кредитів виданих клієнтам та банкам	0,11	0,17	0,2
Мультиплікатор капіталу	Сукупні активи / Власний капітал	12,85	9,7	10,19
Коефіцієнт активності залучення коштів	Зобов'язання / Сукупні пасиви	0,92	0,9	0,88

Коефіцієнт співвідношення власного капіталу й пасивів визначає рівень власних коштів у структурі всіх пасивів і характеризує надійність банку. Його рекомендовані значення перебувають у межах 0,1-0,2. При цьому вважається нормальним, якщо залучені кошти становлять 80-90 % від валюти балансу банку. Цей показник за аналізований період знаходить у нормі (0,08, 0,10 та 0,12 відповідно). Що говорить про те, що банк активно залучає кошти, проте не надто агресивно. Коефіцієнт співвідношення капіталу й зобов'язань визначає позиції банку по залученню коштів на одиницю капіталу. Капітал банку на 25-30% повинен покривати його зобов'язання. Зростання показника характеризує підвищення активності банку в напрямку залучення фінансових ресурсів, але в той же час свідчить про зниження надійності й стійкості банку. Цей показник знаходиться нижче необхідного рівня і складає 0,08, 0,19 та 0,22 відповідно. Можна побачити те, що показник наближається до необхідного рівня, що свідчить про те, що банк проводить правильну політику залучення коштів та формування капіталу. Коефіцієнт ефективності використання власних коштів показує, скільки власних коштів припадає на 1 грн. виданих кредитів. За аналізовані роки цей показник склав 0,11, 0,17 і 0,20 відповідно. Цей показник дещо перевищує необхідне значення, проте це може свідчити про достатність власного капіталу банку та його стійкості.

Мультиплікатор капіталу характеризує обсяг активів, сформованих внаслідок функціонування кожної гривні капіталу. Оскільки власний капітал повинен покривати збитки по активних операціях, то чим вище рівень мультиплікатора, тем вище ступінь ризику банкрутства банку. Одночасно, чим вище мультиплікатор, тем вище потенціал банку для формування активів і одержання доходів. За аналізовані роки цей показник склав 12,85, 9,70 та 10,19, що знаходиться у межах рекомендованого значення. Якщо цей показник матиме тенденцію росту і надалі, то керівництву банку необхідно приймати відповідні заходи, щоб не допустити банкрутства банку.

Коефіцієнт активності залучення коштів за аналізовані роки склав 0,92, 0,90 і 0,88 відповідно (значення знаходяться у межах рекомендованих), що свідчить про активне залучення коштів банком. Отже, проведений аналіз першого чинника, що визначає інноваційний потенціал банку, а саме аналіз фінансового стану та матеріальної бази АТ «ОТП Банк» показав, що значна частина показників АТ «ОТП Банк» знаходяться в межах нормативів – банк має високу ділову активність. За допомогою відповідних коефіцієнтів був проведений аналіз ефективності використання ресурсів і встановлено, що банк ефективно використовує сукупні зобов'язання та депозитну базу. Таким чином, матеріальна база АТ «ОТП Банк» на основі здійсненого аналізу

можна назвати достатнім для впровадження інноваційних банківських продуктів.

2. Рівень професійної кваліфікації, освіти, вік працівників. Високий рівень обслуговування клієнтів, надання якісних послуг, впровадження нових банківських технологій неможливі без висококваліфікованого персоналу та високої корпоративної культури. Ефективна діяльність банку у 2018 р., перш за все, залежала від такого визначного фактору, як професійний, фаховий рівень працівників, і тому керівництво вважає, що інвестиції в освіту персоналу є важливим резервом конкурентоспроможності банку.

Аналіз структури персоналу АТ «ОТП Банк» за 2016 р. показав, що колектив на 58,9% складається з жінок і відповідно 41,1% займають чоловіки. У 2017 р. це співвідношення становило відповідно 64,84 і 35,16%. Тобто, прослідковується тенденція збільшення частки жінок.

Аналіз структури персоналу за віком показує, що банк має в своєму розпорядженні досить молоді кадри. Так, частка осіб до 25 років складає 23,73% (у попередньому періоді – 22,37%), від 25 до 35 років складає 48,73% (у попередньому періоді – 50,69%); а більше 35 років – 27,54% (у попередньому періоді – 26,94%). Середній вік працівників банку становить 30,4 роки. Із загального числа працівників вищу освіту мають 73 %, середню – 13,98 %.

Отже, аналіз кадрового потенціалу АТ «ОТП Банк» показав, що банк має інтелектуально-професійні можливості персоналу, тобто він характеризує можливість персоналу виконувати свої функції по реалізації цілей банку на основі своїх професійних знань, досвіду та інтелекту, що забезпечують новаторство та творчість.

3. Можливості впровадження нововведень. АТ «ОТП Банк» вже заслужив на ринку репутацію стабільного та надійного партнера, однак прагнення рухатися назустріч клієнтам і надавати сучасні рішення у форматі їхніх актуальних потреб стимулює безперервний розвиток банку та активну роботу над новими пропозиціями щодня.

Комплексну кількісну оцінку можливості впровадження інновацій АТ «ОТП Банк» можна надати, розрахувавши інтегральний показник з використанням таксономічного аналізу. Інтегральний таксономічний показник надасть можливість оцінити фінансовий стан банку та його готовність до впровадження інноваційних банківських продуктів.

Для розрахунку інтегрального показника обрано 8 відносних показників, що характеризують фінансовий стан банку (табл. 5.3).

Таблиця 5.3

Коефіцієнтний аналіз діяльності АТ «ОТП Банк»

№	Показник (оптимальне значення)	Роки											Еталон	
		2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008		
1	Коефіцієнт продуктивного використання активів (0,7-0,8)	0,83	0,82	0,84	0,85	0,79	0,78	0,77	0,76	0,77	0,91	0,93	0,93	0,93
2	Коефіцієнт загальної кредитної активності	0,68	0,67	0,66	0,61	0,65	0,66	0,58	0,63	0,60	0,75	0,80	0,83	0,83
3	Коефіцієнт загальної інвестиційної активності	0,09	0,07	0,06	0,06	0,10	0,12	0,14	0,15	0,15	0,02	0,01	0,15	0,15
4	Коефіцієнт матеріалізованих активів (0,10-0,15)	0,03	0,032	0,03	0,04	0,04	0,05	0,05	0,05	0,05	0,05	0,05	0,03	0,03
5	Коефіцієнт залучення коштів (0,75 - 0,9)	0,98	0,96	0,98	0,94	0,88	0,91	0,34	0,93	0,94	0,94	0,94	0,98	0,98
6	Коефіцієнт автономії	0,84	0,85	0,84	0,90	0,92	0,81	0,84	0,86	0,87	0,88	0,88	0,92	0,92
7	Коефіцієнт співвідношення власного капіталу та пасивів	0,16	0,13	0,16	0,09	0,08	0,19	0,16	0,14	0,13	0,12	0,12	0,08	0,08
8	Рентабельність	7,94	6,87	6,48	-3,42	-6,85	2,16	0,62	1,10	0,15	-0,42	2,49	7,94	7,94

Побудуємо еталон розвитку для кожного досліджуваного об'єкту (табл. 5.4.).

$$C_{i/0} = \left(\sum_{j=1}^m (z_{ij} - z_{0j})^2 \right)^{1/2}, \quad (1.1)$$

де z_{ij} – стандартизоване значення j -го показника у періоді i ;
 z_{0j} – стандартизоване значення j -го показника у векторі-еталоні.

Таблиця 5.4

Еталон розвитку показників

Показник (оптимальне значення)	Еталон	Вид
Коефіцієнт продуктивного використання активів (0,7-0,8)	0,93	стимулятор
Коефіцієнт загальної кредитної активності	0,83	стимулятор
Коефіцієнт загальної інвестиційної активності	0,15	стимулятор
Коефіцієнт матеріалізованих активів (0,10-0,15)	0,03	дестимулятор
Коефіцієнт залучення коштів (0,75 - 0,9)	0,98	стимулятор
Коефіцієнт автономії	0,92	стимулятор
Коефіцієнт співвідношення власного капіталу та пасивів	0,08	дестимулятор
Рентабельність	7,94	стимулятор

Далі розрахуємо відстань між окремими точками-одиницями й еталоном розвитку (табл. 5.5). Середня відстань між об'єктами \bar{C}_0 :

$$\bar{C}_0 = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n C_{i0} \quad (1.2)$$

Таблиця 5.5

Середня відстань між об'єктами

Рік	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2010	2009	2008
\bar{C}_0	0,22	1,48	11,36	14,79	5,78	7,35	6,84	7,79	8,36	5,45

Середнє арифметичне значення показників відстані = 6,877738. Розрахуємо для кожного досліджуваного об'єкту модифікований таксономічний показник рівня розвитку. Для цього необхідно знайти стандартне відхилення (S_0) та максимально можливе відхилення від еталона (C_0) (табл. 5.6).

Стандартне відхилення S_0 :

$$S_0 = \left(\frac{1}{m} \sum_{j=1}^m (C_{i0} - \bar{C}_0)^2 \right)^{1/2} \quad (1.3)$$

Максимально можливе відхилення від еталона C_0 :

$$C_0 = \bar{C}_0 + 2 \times S_0 \quad (1.4)$$

Таблиця 5.6

Значення S_0 та C_0

Показник	Значення
S_0 (середнє квадратичне відхилення)	4,332502801
C_0	15,54274353

Чим ближче інтегральний показник до 1, тим стабільніше фінансовий стан банку (табл. 5.7).

Таблиця 5.7

Значення інтегрального показника

Показник (оптимальне значення)	Роки										
	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008
Інтегральний показник	0,99	0,93	0,91	0,27	0,05	0,63	0,53	0,56	0,50	0,46	0,65

З використанням таких коефіцієнтів, як коефіцієнт продуктивного використання активів, коефіцієнт загальної кредитної активності, коефіцієнт загальної інвестиційної активності, коефіцієнт матеріалізованих активів, коефіцієнт залучення коштів, коефіцієнт автономії, коефіцієнт співвідношення власного капіталу та пасивів та коефіцієнт рентабельності, визначили фінансовий стан банку з 2008-2018 рр. Після проведення аналізу можна помітити, що незважаючи на фінансову кризу 2008 р. банк досить добре тримався на ринку – значення інтегрального показника становить 0,40-0,65. Незважаючи на світову фінансову кризу, вплив якої особливо позначився на українському банківському секторі у другій половині року, АТ «ОТП Банк» зберіг стабільність у роботі та досягнув значного фінансового результату (рис. 5.2). 2014 р. став роком випробувань як для банківської системи загалом, так і для окремих банків. В умовах військової агресії, яка виснажує економіку країни, багато компаній, у тому числі й у фінансовому секторі, збанкрутували не витримавши екстремальних викликів. Попри ці обставини, АТ «ОТП Банк» залишався одним із найстійкіших суб'єктів ринку та продовжував якісно й надійно обслуговувати клієнтів

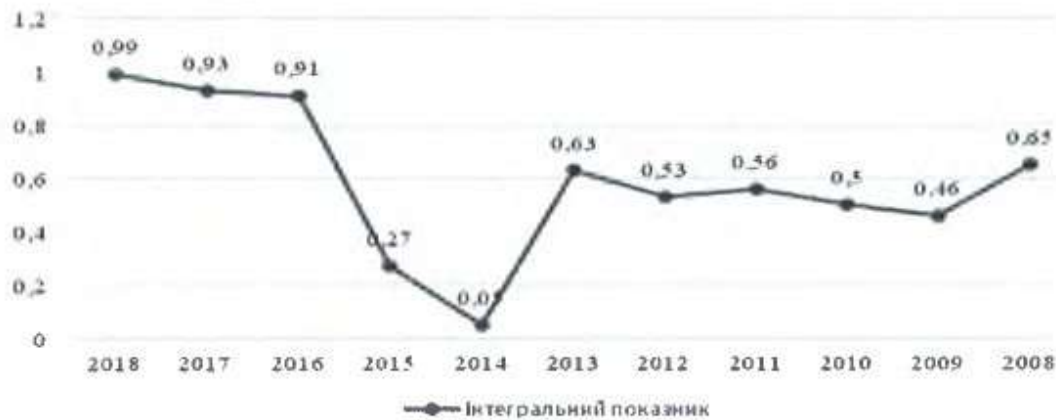

Рис. 5.2 Динаміка зміни інтегрального показника фінансового стану АТ «ОТП Банк» за 2008-2018 рр.

На кінець 2018 р. чисті активи банку становили 66,3 млрд грн. Зростання обсягу чистих активів на 10,3 млрд грн за рік обумовлено такими чинниками: приріст працюючих кредитів, робота з проблемною заборгованістю, інвестування в боргові цінні папери. Банк другий рік поспіль демонструє найкращий результат діяльності в банківській системі України. Чистий прибуток після оподаткування за 2018 р. становив 4,5 млрд грн., що на 17% перевищує показник попереднього року. Зростання процентного результату обумовлено такими причинами: збільшення процентних доходів від кредитування корпоративних клієнтів та приватних осіб; зменшення процентних витрат за депозитами, переважно за рахунок зменшення відсоткових ставок у національній валюті.

Результати проведеного дослідження дозволили зробити висновок про можливість застосування багатомірних методів при дослідженні фінансового стану банку АТ «ОТП Банк». Застосування методу таксономічного аналізу дозволило узагальнити декілька показників результатів функціонування банку різних коефіцієнтів її діяльності і отримати оцінку рейтингу на основі одного показника – коефіцієнта таксономії. В результаті проведеного дослідження визначено, що за даними 2008-2018 рр. високий рейтинг займає 2018 рік з коефіцієнтом 0,99, найгірша ситуація спостерігається у 2014 р., коли коефіцієнт таксономії складає 0,05.

Отже, як ми бачимо, за останні 3 роки фінансовий стан АТ «ОТП Банк» починає стабілізуватися та на кінець 2018 р. мав досить високий результат, що свідчить про готовність банку до впровадження інноваційних банківських продуктів. Також треба відмітити, що інновації можуть приносити вигоду не тільки у вигляді прибутку, але й у вигляді спрощення проведення банківських операцій співробітниками, що безперечно вигідно впливає як на репутацію, так і на внутрішнє середовище організації. Важливими елементами інноваційного

розвитку банківської сфери в умовах збільшення конкуренції є встановлення зв'язку з клієнтом в процесі продажу банківського продукту, маркетинговий аналіз переваг споживачів і запровадження новітніх клієнтоорієнтованих технологій.

Проте, поряд з розвитком інноваційних банківських продуктів, постають нові проблеми та загрози, на які також варто звернути увагу. Основними проблемами розвитку інноваційного банківського обслуговування в Україні є: недостатній рівень правової регламентації такого виду бізнесу, що призводить до виникнення ризикових ситуацій і зменшує популярність дистанційного обслуговування; низький рівень захисту вітчизняних каналів зв'язку, що збільшує ризики втрати чи спотворення даних, шахрайства; загальний рівень інтернетизації і комп'ютеризації населення відносно низький, тільки в цьому році кількість користувачів Інтернету в Україні переважила за 50%; низький рівень довіри населення до нових видів послуг; висока вартість впровадження подібних систем при сучасному розвитку банківського сектору і рівень ризиків, що при цьому виникають [4, 5, 6, 8].

Будь-які аспекти діяльності банків у сучасних умовах є сферою впровадження інновацій: розробляються нові банківські продукти та послуги, фінансові інструменти та технології обслуговування, змінюються організаційні структури та бізнес-процеси кредитних організацій, застосовуються інноваційні канали збуту та методи реклами. Варто зауважити, що у сучасних умовах розвиток банківського бізнесу нерозривно пов'язаний з автоматизацією, впровадженням новітніх технічних засобів і передових банківських технологій щодо просування на ринок банківських продуктів і послуг, а також з пошуком інструментів, що підвищують привабливість банківських послуг, чому сприяють інновації.

Література

1. Ансофф И. Стратегическое управление : монографія / И. Ансофф; пер. с англ. – М.: Экономика, 1989. – 567 с.
2. Банківська система України : становлення і розвиток в умовах глобалізації економічних процесів : монографія / За ред. д. е. н., проф. О. В. Дзюблюка. – Тернопіль : Астон, 2012. – 358 с.
3. Банківські операції : підручник / за ред. д. е. н., проф. О. В. Дзюблюка. – 2-ге вид. випр. і доповн. – Тернопіль : ТЗОВ «Терно-граф», 2013. – 688 с.
4. Гриньова В. М. Інноваційний розвиток економіки України як стратегічний напрям підвищення її конкурентоспроможності у світі / В. М. Гриньова, О. М. Колодізев // Вісник економічної науки України. – 2014. – №1 (25). – С. 140-143.
5. Єгоричева С. Б. Інноваційна діяльність комерційних банків : стратегічні аспекти : монографія / С. Б. Єгоричева. – Полтава : ТОВ «АСМІ», 2010. – 348 с.
6. Єгоричева С. Б. Банківські інновації: навч. посіб. / С. Б. Єгоричева. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 208 с.

7. Золотарьова О. В. Інноваційні банківські продукти та специфіка їх впровадження в Україні / О. В. Золотарьова, А. А. Чекал // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2016. – №16. – Ч.1. – С. 112-115.
8. Кльоба Л. Г. Оцінювання рівня інноваційності банківських продуктів і послуг / Л. Г. Кльоба // Ефективна економіка. – 2016. – №6. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=5024>.
9. Офіційний сайт АТ «ОТП-Банк». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.otpbank.com.ua/>.
10. Офіційний сайт Національного банку України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/>.
11. Пантелєєва Н. М. Фінансові інновації в умовах цифровізації економіки: тенденції, виклики та загрози [Електронний ресурс] / Н. М. Пантелєєва // Приазовський економічний вісник. – 2017. – Вип. 3(03). – С. 68-73.
12. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 7 грудня 2000 р. № 2121-III (зі змінами і доповненнями) [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: www.rada.gov.ua.
13. Про затвердження Положення про організацію операційної діяльності в банках України : Постанова Правління Національного банку України від 18 червня 2003 р. № 254 (зі змінами і доповненнями) [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
14. Про інноваційну діяльність: Закон України від 04 липня 2002 р. № 40-IV (зі змінами і доповненнями) [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/40>.
15. Про пріоритетні напрями розвитку інноваційної діяльності в Україні : Закон України від 08 вересня 2011 р. № 3715-VI (зі змінами і доповненнями) [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3715/>.
16. Синки Дж. Финансовый менеджмент в коммерческом банке и в индустрии финансовых услуг / Дж. Синки; пер. А. И. Левинзон. – М.: Альпина Бизнес Букс, 2007. – 1024 с.
17. Тисячна Ю. С. Комплексна технологія бенчмаркінгу як інструмент забезпечення фінансової безпеки банку / Ю. С.Тисячна, К. М. Азізова, О. М. Рац // Актуальні проблеми економіки: науковий економічний журнал. – 2015. – № 5(167). – С. 427-437.
18. Ткачук В. О. Інноваційна політика банків на ринку банківських послуг / В. О. Ткачук // Економічний аналіз : зб. наук. праць. – 2013. – Том 14. – № 2. – С. 43-51.
19. Чайковський Я. І. Банківські інновації : перспективи та загрози електронних банківських послуг / Я. І. Чайковський, Я. Ю. Ковальчук // Світ фінансів. – 2018. – №4 (57). – С. 121-135.
20. Шмігельська З. К. Банківські інновації : суть, необхідність і розвиток / З. К. Шмігельська // Вісник Національного банку України. – 2014. – №2. – С. 34-41.
21. Шумпетер Й. Теорія економічного розвитку: дослідження підприємницького прибутку, капіталу, кредиту, проценту і цикла кон'юнктури : монографія / Й. Шумпетер. – М.: Прогресс, 1982. – 456 с.
22. Яковенко С. Н. Фінансові інновації в діяльності комерційних банків : теоретико-економічні аспекти / С. Н. Яковенко, А. А. Тимченко // Сучасні проблеми науки та освіти. – 2013. – № 2. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.scienceeducation.ru/pdf/2013/2/53.pdf>.

Авторський колектив

Аведян Людмила Йосіповна, *к.е.н., доцент, м. Харків*
Ареф'єва Олена Володимирівна, *д.е.н., професор, м. Київ*
Ареф'єв Сергій Олеговіч, *д.е.н., м. Київ*
Ареф'єв Володимир Олеговіч, *к.е.н., м. Київ*
Азізова Катерина Михайлівна, *к.е.н., доцент, м. Харків*
Безугла Юлія Євгенівна, *к.е.н., доцент, м. Харків*
Божанова Олена Василівна, *к.е.н., доцент, м. Дніпро*
Брицький Ростислав Русланович, *студент, м. Київ*
Гавкалова Наталія Леонідівна, *д.е.н., професор, м. Харків*
Гавриленко Микола Миколайович, *м. Київ*
Гаврилюк Юлія Григорівна, *аспірант, м. Київ*
Гончаренко Ірина Миколаївна, *к.е.н., доцент, м. Київ*
Гораль Ліліана Тарасівна, *д.е.н., професор, м. Івано-Франківськ*
Грицина Оксана Володимирівна, *к.е.н., доцент, м. Львів*
Давидова Оксана Юрійівна, *д.е.н., проф., м. Харків*
Дем'яненко Тетяна Іванівна, *к.е.н., доцент, м. Харків*
Дуднєва Юлія Ернстівна, *к.е.н., доцент, м. Харків*
Забашта Євгеній Юрійович, *аспірант, м. Київ*
Залуцька Христина Ярославівна, *к.е.н., доцент, м. Львів*
Заєць Ганна Петрівна, *аспірант, м. Харків*
Зиз Дмитро Дмитрович, *аспірант, м. Київ*
Ігуменцев Олексій Володимирович, *аспірант, м. Київ*
Карлова Олена Анатоліївна, *д.е.н., професор, м. Харків*
Кір'ян Олена Іванівна, *к.е.н., доцент, м. Харків*
Козик Василь Васильович, *к.е.н., професор, м. Львів*
Колещук Орест Ярославович, *к.е.н., доцент, м. Львів*
Колодізева Тетяна Олександрівна, *к.е.н., доцент, м. Харків*
Кононенко Яна Вікторівна, *к.е.н., м. Харків*
Курочкіна Ірина Геннадіївна, *к.е.н., доцент, м. Дніпро*
Лунячек Вадим Едуардович, *д.пед.н., професор, м. Харків*
Матвєєв Павло Миколайович, *к.е.н., м. Харків*
Мащенко Марина Анатоліївна, *к.е.н., доцент, м. Харків*
Мних Ольга Богданівна, *д.е.н., професор, м. Львів*
Мрихіна Олександра Борисівна, *д.е.н., доцент, м. Львів*
Мягких Ірина Миколаївна, *д.е.н., професор, м. Київ*
Обиденнова Тетяна Сергіївна, *к.е.н., доцент, м. Харків*
Пілецька Саміра Тимофєєвна, *д.е.н., професор, м. Київ*
Прохорова Вікторія Володимирівна, *д.е.н., професор, м. Харків*
Проценко Анастасія Володимирівна, *здобувач, м. Харків*
Резнік Надія Петрівна, *д.е.н., професор, м. Київ*
Резніченко Дмитро Сергійович, *магістр, м. Київ*
Сластьяникова Кристина Ігорівна, *магістр, м. Харків*
Тиманюк Валерія Миколаївна, *к.фарм.н., доцент, м. Харків*
Титкало Володимир Сергійович, *к.е.н., доцент, м. Київ*
Ус Юлія Володимирівна, *к.е.н., доцент, м. Харків*
Чобіток Вікторія Іванівна, *к.е.н., доцент, м. Харків*
Шийко Віра Ігорівна, *к.е.н., м. Івано-Франківськ*
Шкварилюк Марта Володимирівна, *магістр, м. Івано-Франківськ*
Шляхетко Віталій Васильович, *к.е.н., доцент, м. Львів*
Штангрет Андрій Михайлович, *д.е.н., професор, м. Львів*

Наукове видання

ІННОВАЦІЙНІ ПЛАТФОРМИ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНИМИ ПРОЦЕСАМИ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

Колективна монографія

за редакцією В. В. Прохорової
технічний редактор Т.І. Дем'яненко

Формат 60x84 1/16. Підисано до друку 15.01.2020 р. Друк цифровий
Ум.друк. арк. 17,0. Тираж 300 прим. Зам.15-01.

Видавництво та друк

ФОП Іванченко І.С.

пр. Тракторобудівників, 89-а/62, м. Харків, 61135
тел.: +38 (050/093) 40-243-50.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до державного реєстру видавців, виготівників
та розповсюджувачів видавничої продукції
ДК № 4388 від 15.08.2012 р.

www.monograf.com.ua